

Orķestru stāsti Sēlijā

Dignājas pagasta biedrības “Cirkuži” sagatavots pētījums, sadarbībā ar Partnerību “Kaimiņi” par Valsts Kultūrkapitāla fonda mērķprogrammas “Latviešu vēsturisko zemju attīstības programma” projektu konkursā “Sēlijas kultūras programma 2026” projektā Nr. SKP2026/16 “Orķestru stāsti Sēlijā”, ar mērķi veicināt pūtēju mūzikas tradīcijas popularizēšanu un saglabāšanu Sēlijā, stiprinot sabiedrības interesi un sekmējot pieredzes nodošanu starp paaudzēm. Pētījums tika prezentēts 2026. gada 9.augustā Dignājas pagasta estrādē. Pētījumā izmantoti Viesītes muzeja "Sēlija" krājuma materiāli, no Andra Voitiška un Benitas Pavlovskas (dzim. Voitiške) arhīva, kā arī Mārtiņa Voitiška Zinātniski pētnieciskā darba “Mana vectēva ģimene – muzikanti (1969.-2000.)” un materiāli no Aknīstes muzeja krājumiem.

Aknīste

1939.gadā Aknīstes valsts pamatskolā darbojās skolēnu orķestris. Orķestra vadītājs bija skolotājs Jēkabs Raups.

Aknīstes 7-gadīgās pamatskolas 5.,6.,7.klase ar skolotāju Raupu (sēž 2.rindā centrā). 2.rindā trešā no kreisās puses – Zelma Ābola.

1972.gadā Aknīstē bija viens orķestris – pensionāru orķestris. Vadītājs Pēteris Lejnieks. Orķestrī spēlēja Pēteris Lācis, Leons Ansītis, Alberts Buiķis, Alberts Ansītis, Alberts Voitišķis, Andris Voitišķis. 1979.gadā izveidojās otrs orķestris – Jēkabpils Ceļu Remontu Būvniecības pārvaldes (CRBP) orķestris, vadītājs Alberts Voitišķis.

Pūtēju orķestra vadītāji bija: Bērziņš, Ildemārs, Alberts Voitišķis, Ilgonis Staltmanis.

CRBP orķestra vadītājam A.Voitiškim ir bijušas 2 uzskaites grāmata. “Tajās uzskaitītī visi pasākumi, kuros A.Voitiška ģimene muzicēja. Visi pasākumi ir numurēti, katram numuram pretī ir datums, orķestra nosaukums, dalībnieku skaits, uzvārdi, kādā pasākumā spēlēts, kur spēlēts. Atzīmēta naudas summa, cik un kas naudu saņēmis.

Grāmatās ir veiktas īpašas atzīmes – dažādi kuriozi, gaisa temperatūra, ārkārtēji gadījumi, piezīmes par pavadīto aizgājēju u.tml.”(Mārtiņš Voitiškis ”Zinātniski pētnieciskais darbs “Mana vectēva ģimene – muzikanti (1969.-2000.)”)

Pieņemot darbā CRBP jaunus darbiniekus, A.Voitiškis uzdevis jautājumu, vai spēlē kādu mūzikas instrumentu. Ja pretendents atbildējis apstiprinoši, darbā ticis pieņemts, lai “darba slava”nav bijusi tā labākā. Protams , pēc tam vajadzējis apmeklēt mēģinājumus un piedalīties pasākumos, kur orķestris spēlējis.

Kādam CRBP priekšniekam dzimšanas diena vai pavadīšana pensijā.

No kr.:nezin. , Alberts Voitiškis, Miervaldis Čeičs, Juris Koniševskis, Olīta Voitiške, Olga Voitiške, Benita Voitiške, kāds no Jēkabpils, Māris Seškovskis, Valdis Avotiņš. Ap 1978.gadu.

No kr: Alberts Voitiškis, aiz Alberta – Andris Voitiškis, Normunds Žubeckis, aizmugurē, Jānis Dzenis, Aivars Krankalis, Olga Voitiške, Jānis Koniševskis. Kungs priekšā ar ordeņiem un pārējie – bērni viesi.
Ap 1979.gadu.

No kreisās: Alberts Voitiškis, Juris Koniševskis, Andris Voitiškis, Olga Voitiške.
Ap 1991.gadu.

CRBP orķestris, vadītājs A.Voitišķis. Orķestrī spēlēja Andris Voitišķis, Benita Voitišķe, Olita Voitišķe, Olga Voitišķe, Juris Koniševskis, Jānis Dzenis, Māris Šiskovskis, Valdis Avotiņš, Uldis Staltmanis, Uldis Ratnieks, Einārs Pavlovskis. Muzikantiem bija svētku formas.

Sākotnēji radies kā 14.CRBP pūtēju orķestris, vēlāk orķestris kļuvis par Voitišku ģimenes nodarbi. Voitišku ģimene savu pūtēju orķestri nosaukuši par "Čiekuriem". Alberts Voitišķis (basa taure) – vecākais ģimenes atzars, ar kuru iesākās ģimenes muzicēšana; Olga Voitišķe (alts), Andris Voitišķis (pastāvīgi muzicē orķestrī no 12 gadu vecuma), Olita Voitišķe (prec.Katena), Benita Voitišķe (prec.Pavlovska), Aija Voitišķe - vedekla (mazās bungas), Laura un Mārtiņš Voitišķi - mazbērni (bungas). 1978.-1988.gadam orķestrī spēlē visi pieci ģimenes locekļi: Alberts, Olga, Andris, Olita, Benita. Kā raksta Alberta Voitiška mazdēls savā zinātniski pētnieciskajā darbā "Mana vectēva ģimene – muzikanti (1969.-2000.)" ar 1988.gadu sākas ģimenes orķestra sairšana. Taču tas vēl pastāvēja līdz 2000.gadam.

No kreisās puses Olita Voitišķe, Andris Voitišķis, Benita Voitišķe, aizmugurē stāv Alberts Voitišķis.

1.rindā no kreisās puses Benita, Olita, Olga Voitiškes, 2.rindā no kreisās puses Miervaldis Čeičs, Andris u Alberts Voitiški ap 1977.gadu.

Olga Voitiške ap 1977.gadu.

Izmantoti materiāli no Andra Voitiška un Benitas Pavlovskas (dzim. Voitiške) arhīva, kā arī Mārtiņa Voitiška Zinātniski pētnieciskā darba “Mana vectēva ģimene – muzikanti (1969.-2000.)” un no Aknīstes muzeja krājumiem.

Dignājas pagasts

Pūtēju orķestra pirmsākumi Dignājas pagastā meklējami 20.gadsimta sākumā, kad pirmo zināmo orķestri vadīja skolotājs un Meņķa muižas kapelmeistars Juris Sineps. Pūtējiem instrumentus iegādājās Meņķa muižas pārvaldnieks no Vācijas, jo uzskatīja, ka labāk, lai zemnieki muzicē, nekā nodzeros.

I pasaules kara laikā dignājieši spēlēja armijas orķestrī. Pēc kara pūtēju orķestri vadīja Juris Salde. Spēlēt gribētāju bijis daudz, tikai instrumentu maz. Tāpēc dignājieši nodibināja teātri, lai par izrādēm nopelnīto maudu nopirktu jaunus instrumentus. Izrādēs par aktieriem kļuva arī muzikanti.

1929.gadā Dignājas pūtēju orķestris (vadītājs J.Salde) piedalās III rajona līgo svētkos Staburagā (Jēkabpils Vēstnesis, 14.06.1929)

Pēc J.Saldes pūtēju orķestra vadību pārņēma Herberts Porietis, kam bija pieredze Zasas pūtēju orķestra vadīšanā.

Dignājas lauksaimniecības biedrība 1939.gada 23. jūlijā pie Reiņu mājām rīkoja pūtēju orķestra koncertu. Programmu izpildīja Dignājas aizsargu nodaļas orķestris Herberta Porieša vadībā. (Daugavas Vēstnesis, 21.07.1939.), kā arī Medus svētkos (Daugavas Vēstnesis, 29.08.1939)

1937.gadā pūtēju orķestrī sāka spēlēt Eduards Klišāns, kurš pēc H.Porieša došanās bēgļu gaitās 1945.gadā, sāka vadīt orķestri. Eduards Klišāns Dignājas pūtējus vadīja apmēram 30 gadus. Bija problēma ar instrumentu iegādi, it sevišķi 60-tajos gados. Tāpēc mainījās ar Zasas pūtēju orķestri, gan lūdza palīdzību ASV dzīvojošajiem latviešiem – kādreizējām Dignājas aizsargu nodaļas pūtēju orķestra vadītājam Herbertam Porietim. Šajā laikā Dignājas pūtēju orķestrī spēlēja arī E.Klišāna trīs dēli Arvīds, Jānis, kad bija brīvi no mācību un darba pienākumiem, kā arī Gunārs.

Līdz Latvijas neatkarības atgūšanai pūtēju orķestri vadīja Jānis Jurgevičs. Vēlāk vadību pārņēma Tālivaldis Briedītis. Pēc viņa nāves orķestris izjuka.

Pūtēju orķestris 20.gs. 30.gadi. Vadītājs Herberts Porietis (no kreisās puses pirmais), blakus H.Porieša tēvs.

Jēkabpilī 20.gs. 40.-50.gadi. Blakus tribīnēm (labajā pusē) ar trompeti padusē stāv E.Klišāns.

Dignājas orķestris valsts svētkos 70-tajos gados. No kreisās puses Valfrīds Zeiliņš, Pēteris Bikaunieks, Gunārs Klišāns, Skudra, Jānis Bikaunieks, Jānis Šalkovskis, Eduards Klišāns – orķestra vadītājs.

Fotogrāfs Biruta Upeniece.

Dignājas pūtēju orķestris muzicē Tunķeļu kapsētā...,

... un Aknīstē.

Dignājas pūtēju orķestris spēlē gājiena maršu kolhoza “Dignāja” 40. gadadienas svinību laikā 1989. gadā. Muzikanti Jānis Rožkalns, Gunārs Klišāns, Jānis Jurgevičs, Gunārs Bērziņš u.c.

Dignājas astoņgadīgās skolas izlaidumā. Otrajā rindā no kreisās pūtēju orķestra dalībnieki Gunārs Geidāns, Jānis Jurgevičs, Ojārs Jasis, Pēteris Bikaunieks, Jānis Šalkovskis, Jānis Bikaunieks, Juris Žikars, Māris Ragainis.

Padomju laikos Dignājas pūtēju orķestris spēlēja bērēs, pavadot aizgājēju.

Bēres Tālivaldim Briedītim – pēdējam orķestra vadītājam. Atvadās Ojārs Jasis, Jānis Šalkovskis, Jānis Jurgevičs, Jānis Bikaunieks, Juris Žikars, Jānis Rožkalns, Gunārs Geidāns, Pēteris Bikaunieks.

Atpūtas brīdī. Stāv no kreisās puses: Pēteris Zeltiņš, Gunārs Bērziņš, Jānis Jurgevičs, Juris Žikars. Sēž no kriesās puses: Pēteris bikaunieks, Jānis Šalkovskis, Ojārs Jasis, Gunārs Geidāns. 1975.gads.
Fotogrāfs Jānis Vaskinovičs.

Elkšņu pagasts

Elkšņu pagastā pūtēju orķestris bijis 20.gadsimta 70.-80.gados. Vadītājs Kārlis Priede. Orķestrī spēlēja Kuciņš, Pēteris Eirs, Andris Punculis, Izodors Punculis, Ilmārs Bērziņš, Alberts Voitiškis, Ēvalds Krankalis, Aivars Krankalis, Zaecs.

Vēl brītiņu un tūlīt spēlēsim! Pēdējos norādījumus pirms muzicēšanas dod E.Klišāns.

Dignājas pūtēju orķestris ap 1958.gadu. Stāv no kreisās puses Arvīds Klišāns, Alberts Bružuks, Valfrīds Zeiliņš, Vitālijs Stūrnieks, Juris Žikars, nezin., Vera Leiskina, Gunārs Geidāns. Sēž no kreisās puses Eduards Klišāns, nezin., Elksnītis.

Pūtēju orķestru skate Rubeņos beigusies. Jēkabpils rajona kultūras nodaļas vadītājs Mihalovskis apbalvo E.Klišānu. Fotogrāfs Biruta Upeniece.

1976.gads. Viens no pēdējiem E.Klišāna koncertiem.
No kreisās puses Valfrīds Zeiliņš, Pēteris Rumps, Gunārs Klišāns, Gunārs Geidāns,
Pēteris Bikaunieks, Jānis Šalkovskis, Eduards Klišāns.
Fotogrāfs Jānis Vaskinovičs.

Dignājas parkā. Pie bungām I.Bērziņš, sēž J.Striks, J.Jurgevičs, J.Rožkalns,
G.Geidāns, P.Bikaunieks, O.Jasis, J.Šalkovskis, G.Bērziņš, J.Priedeslaipa, G.Klišāns.

Dignājas parkā spēlē J.Šalkovskis, P.Bikaunieks, J.Priedeslaipa, J.Jurgevičs.
Fotogrāfs Jānis Vaskinovičs.

Leimaņu pagasts

Leimaņu pagastā 1957.gadā darbojas orķestris “Vecie draugi”. 1965.gadā ciemā nodibinās pūtēju orķestris, kurā piedalās arī dalībnieki no Kalna ciema kolhoza “Stars”.

Orķestris “Vecie draugi”. No kreisās puses: viloje – Roberts Agrums, vijole – Jānis Avotiņš, nezin., akordeons – Jānis Striks, bungas – Alfreds Spule. Sēž imants Jukumsons.

Fotogrāfs Inta Pauļuka (dzim. Agruma).

1965.gadā pirmo reizi skan Leimaņu ciema pūtēju orķestris.

Rites pagasts

Rites pagastā 1920-tos gados tika noorganizēts jauns pūtēju orķestris, kuru vadīja Jānis Vainovskis, vadīšanu vēlāk pārņēma Jānis Strade. 1929.gadā Rites pūtēju orķestris piedalījās III rajona līgo svētkos Staburagā. Pēc J.Strades par kapalmestaru kļuva Arvīgs Vainovskis.

Pēckara laikā veco muzikantu rindas saruka un vietā nāca jauni muzikanti.

Kad par direktoru sāka strādāt Andrejs Līdumnieks, nopirka muzikantiem 12 instrumentu komplektu.

Pēc Arvīda Vainovska orķestra vadību pārņēma Jānis Pučinskis. Bet orķestris pamazām izjuka.

Pūtēju grupa izveidota 1967.gadā, darbojās 1975.gadā.

Vadītājs Arvīds Vainovskis.

No kreisās puses Arnis Silenieks (trombons), Kārlis Caune (kontrobass), Artūrs Freimanis (saksafons), Uldis Trakims (bungas), Guntars Lācis (klarnete), Uldis Gailītis (trompete), Arvīds Vainovskis (akordeons, vadītājs).

Rubeņu pagasts

Rubeņu pagastā vienu brīdi 60.-70.gados trīs pūtēju orķestru sastāvi bijuši. Sākumā orķestri vadīja Jānis Valainis, vēlāk Žanis Rēķis.

Rubeņu astoņgadīgās skolas hronikā rakstīts, ka 1965.gadā skolēniem ir iespēja darboties gan akordeonistu pulciņā, gan pūtēju orķestrī. Vadītājs Žanis Rēķis.

Pūtēju orķestris koncertā, kur spēlēja Antons Bogdāns, Guna Bohāne, Jānis Kozuliņš, Pēteris Kozuliņš, Imants Ostrovskis, Raimonds Rēķis, Jānis Brakovskis, Žanis Rēķis.

Rubeņos pie estrādes. Skatās atpakaļ Žanis Rēķis, pa labi Jānis Brakovskis.

Kolhoza priekšsēdētājs Broņislavs Oborūns sveic pūtēju orķestra dalībniekus Jāni Kozuliņu, Jāni Valaini un antonu Bogdānu kā labākos darba darītājus.

Atpūtas brīdī. No kreisās puses Jānis Brakovskis, Jānis Kozuliņš, Antons Bogdāns, Žanis Rēķis. Pie durvīm stāv Jānis Zālītis, priekšā pa labi Jānis Valainis.

Skolas pūtēju orķestris. No kriesās puses stāv Ruļuks, Jevģenijs Ivanovs, Dzalbe. Ar mazajām bungām Māris Geidāns. No kreisās sēž Setkovskis. No labās puses sēž Aivars Kakste un Raimonds Rēķis.

Skolēnu pūtēju orķestris koncerta laikā. Vadītājs Ž.Rēķis.

Salas pagasts

1938.gada 14.jūlija laikrakstā “Jēkabpils Vēstnesis” rakstīts, ka Sēlpils draudzes kapu svētkos dziesmas pavadīja Ābeļu pagasta (tagad – Salas pagasta) aizsargu nodaļas pūtēju orķestris.

1972.gadā Salas ciemā tika nodibināts PSKP XXV kongresa padomju saimniecības pūtēju orķestris. Vadītājs Valdis Graudiņš, vēlāk orķestri vada Piļščikovs.

PSKP XXV kongresa padomju saimniecības pūtēju orķestris Dziesmu un deju svētkos Rīgā.

Saukas pagasts

20.gadsimta 20.-30.gados Saukas pagastā darbojās 3 pūtēju orķestri: Laukstrādnieku pūtēju orķestris, Latvijas nacionālās jaunatnes pūtēju orķestris un Zemnieku savienības pūtēju orķestris.

60.-80.gados savs pūtēju orķestris bija Saukas lauksaimniecības skolai, kā arī darbiniekiem.

Saukas lauksaimniecības skolas audzēkņu pūtēju orķestris, vadītājs Aivars Martinovs
70-to gadu beigas un 80-to gadu sākums.

Audzēkņu pūtēju orķestris. Vadītājs Antons Zeile.
1968.gads.

Darbinieku pūtēju orķestris - vadītājs Antons Zeile:

1.rinda no kreisās puses: Imants Robežnieks; Vladislavs Placinskis; Antons Zeile;
 Vincents Andrļunas (lietuvietis); Nikolajs Vavilovs; Laimonis Mazurevičs.

2.rinda no kreisās puses: Pāvels Dzikovičs; Jānis Vilcāns; Jānis Pusts; Nikodems
 Elksnis.

Saukas pūtēji 60-to gadu beigās – 70-to gadu sākumā.

Sēlpils pagasts

Raiņa kluba koris un orkestris.
1923.gads.

1939.gada 21.jūlija laikrakstā “Daugavas Vēstnesis” rakstīts, ka Sēlpils pagasta Mežmuižas ielejā pie “Ozola”, Sunākstes – Sēlpils – Vārnavas meliorācijas sabiedrība rīko zaļumu svētkus – pūtēju orķestra koncertu ar priekšlasījumu par meliorāciju.

1949.gada 16.jūlija laikrakstā “Brīvā Daugava” rakstīts, ka Sēlpils pūtēju orķestris piedalās dziesmu svētkos Staburagā.

Kolhoza “Rainis” pūtēju orķestris.
1960.gads.

Viesīte

Dzelzceļnieku pūtēju orķestris. 1.rindā no kreisās 3.depo priekšnieks Nikolajs Zabolujevs.
Fotogrāfs nezināms.
1950-tie gadi

Aizsargu orķestris Sunākstē. Otrajā rindā 3. no kreisās Kārlis Priede.

Viesītes dzelzceļa pūtēju orķestris svētku laikā. 1.no kreisās (zēns) Kārlis Greiškalns, 2.bundzenieks Jānis Zirnis, pūšamie instrumenti - 3. Miervaldis Buiķis, 4. Rūdolfs Kalniņš.

Fotogrāfs nav zināms.

1957. - 1962. gads.

Viesītes dzelzceļa pūtēju orķestris. Orķestra vadītājs Grīnbergs (ar rokas apsēju), 5. no kr.-Kastainis.

Fotogrāfs nav zināms.

20.gs. 20./30. Gadi

Viesītes pūtēju orķestra koncerts vecajā kultūras namā.

Diriģents Rūdolfs Kalniņš, no kr. puses priekšplānā - Gunārs Kāpostiņš, sēž Jānis Izkalns (klarnete), Imants Paupers (saksofons), Miervaldis Buiķis (truba; aizsedz roka). 2.r. no kr.-Krišjānis Buiķis (truba), Raimonds Jakstevičs (truba), Ūbelis (truba).

Fotogrāfs nav zināms.

20.gs. 60.gadi.

Gājiens. Priekšplānā pūtēju orķestris, daudziem dzelzceļa darbinieku formas.
Fotogrāfs nav zināms.
20.gs. 60.gadi.

Viesītes aizsargu nodaļas pūtēju orķestra dalībnieka Kārļa Robežnieka bēres. Uz zārka uzlikts viņam piederošais pūšaminstruments - tuba.
2.r.2.no kr.-Alberts Abiļēvičs, pūtēju orķestra dalībnieks, dižkareivis, Lāčplēša ordeņa kavalieris.
Fotogrāfs nav zināms.

20.gs. 20. gadi

Grupa muzikantu mēģinājuma laikā. Orķestra vadītājs Rūdolfs Kalniņš, pie bungām Jānis Zirnis. Otrais no labās puses Edvīns Stumbiņš, trešais – Roberts Žinko, ceturtais – Voldemārs Pauperis.
Fotogrāfs nav zināms.
1972.gads

Svētku gājiena dalībnieki pie Viesītes vidusskolas. Gājiena priekšgalā iet Viesītes pūtēju orķestra dalībnieki. No kr.- Roberts Žinko, Ēvalds Jakstevičs, Rūdolfs Kalniņš, Krišjānis Buiķis, Edvīns Sniķis.

Fotogrāfs nav zināms.

20.gs. 50. Gadi

Viesītes vidusskolas pūtēju orķestris 1950-to gadu beigās.

Fotogrāfs nav zināms.

20.gadsimta 20.-30.gados Viesītē darbojās divi pūtēju orķestri:

Viesītes dzelzceļa pūtēju orķestris, kur vadītājs bija Grīnbergs, un Viesītes aizsargu nodaļas pūtēju orķestris. Aizsargu nodaļas pūtēju orķestrī, cik zināms, spēlēja Kārlis Priede, Alberts Abilēvičs, Kārlis Robežnieks.

20.gadsimta 50.-60.gados Viesītē aktīvi darbojās Viesītes dzelzceļa pūtēju orķestris, kuru vadīja Rūdolfs Kalniņš, ugunsdzēsēju pūtēju orķestris, kā arī Viesītes vidusskolas pūtēju orķestris. Šajā laikā orķestrī spēlēja Jānis Zirnis, Miervaldis Buiķis, Rūdolfs Kalniņš, Nikolajs Zabolujevs, Gunārs Kāpostiņš, Jānis Izkalns, Imants Paupers, Raimonds Jakstevičs, Ūbelis, Egons Krasovskis, Alfrēds Vecumnieks, Jānis Pauperis, Jānis Krasovskis, Pēteris Kastainis, Roberts Žinko, Bulovs, Ēvalds Jakstevičs, Edvīns Sniķis.

Kad 1972.gadā Viesītes šaursliežu dzelzceļu slēdza, orķestris beidza pastāvēt. Dalībnieki pārgāja uz ugunsdzēsēju pūtēju orķestri vai arī uz Jēkabpili.

Mūsdienās orķestris pazīstams kā Viesītes pilsētas pūtēju orķestris jeb “Āžu miesta pūtēji”, kurus vada Harijs Zdanovskis.

Izmantoti Viesītes muzeja “Sēlija” materiāli.

Zasas pagasts

20.gadsimta 20.gadu beigās un 30.gadu sākumā Zasas pagastā darbojas pūtēju orķestris, ko vadīja Herberts Porietis.

1956./57.m.g. tiek nodibināts Zasas vidusskolas pūtēju orķestris.

1960-os gados darbojas pūtēju orķestris, kurā spēlēja kādreizējā orķestra vadītāja Herberta Porieša brālis Eduards.

Kad 1974.gadā Gunārs Kiops pārgāja strādāt par skolotāju Zasas vidusskolā, viņš noorganizēja skolēnu pūtēju orķestri, ko vadīja vairāk kā 10 gadus. G.Kiopam šajā laikā bija arī sava pūtēju grupa – pieci muzikanti, kas spēlēja bērēs.

Zasas kultūras nama pūtēju orķestri 70.gados vadīja Jānis Markots. Arī viņi sniedza koncertus, spēlēja svinīgos pasākumos. Pēc piederīgo vēlēšanās piedalījās arī mirušo izvadīšanā. Pūtēju grupā spēlēja Gunārs Kiops, Gunārs Bērziņš, Andris Markots, Jānis Bogmalis.

Zasas kultūras nama pūtēju orķestris 70-tie gadi.